

УДК: 376-056.26:616.831/832:376.016:811.161.2'35:004.9]-053.4

Програмно-методичний комплект «Комп'ютерна азбука»

**для дошкільних закладів
та підготовчих класів початкової школи»**

Коваль Л.В.

Зміст	ст.
Розділ I. Методичні рекомендації	
I.1. Інформаційні технології у навчально-виховному процесі інклюзивного навчального закладу	3
I.2. Організація занять дітей з комп'ютером	10
I.3. Структура заняття	11
Розділ II.	
Пояснювальна записка	14
Зміст навчальної програма	17
Література	44

Анотація

Розроблений програмно-методичний комплект присвячений проблемі підвищення якості освіти у дошкільній ланці освіти для дітей з особливими освітніми потребами шляхом залучення нової інформаційної технології (НІТ) у навчальний процес інклюзивного закладу та розроблення спеціального навчально-розвивального курсу «Комп'ютерна Азбука». У ньому визначено проблеми щодо запровадження зазначеного курсу та його актуальність для стратегічної розбудови освіти.

Зокрема, метою комплекту є розвиток творчих здібностей дітей, уміння аналізувати, порівнювати, розвивати логічне мислення та інші пізнавальні функції і операції.

Провідні завдання програми (навчальні, виховні і розвивально-корекційні) спрямовані на виконання поставленої мети та створювати умови розвитку дитини, враховуючи її особливі потреби у навчанні і вихованні.

Головним засобом реалізації мети комплекту є інформаційно-комунікаційні технології, а саме пропонується використання апаратного та програмного забезпечення.

Розробляючи комплект, було визначено за доцільне використовувати комп'ютер, як засіб, що поповнює арсенал розвиваючих засобів у системі навчання та виховання дітей-дошкільників із особливим розвитком та підготовки до навчання у школі і самостійної діяльності дитини.

Ключові слова: інклюзія, діти з особливими потребами, навчально-розвивальний курс, нова інформаційна технологія, особистісно-орієнтоване навчання.

Розділ I. Методичні рекомендації

I.1. Інформаційні технології у навчально-виховному процесі інклюзивного навчального закладу

«Інклюзія є повним залученням всіх учнів до всіх аспектів навчання та шкільного життя, незалежно від наявності тих чи інших індивідуальних відмінностей. Вона передбачає усунення будь-яких форм шкільної сегрегації, зокрема спеціальних шкіл і класів для тих, хто не відповідає умовному стандарту “нормальності” [1,с.13]. Наведене тлумачення є основоположним принципом інклюзії та слугує підґрунтям провідних критерії впровадження інклюзивної освіти. Водночас, інклюзію досить часто ототожнюють з банальним залученням дитини з особливими освітніми потребами до навчального закладу поряд із однолітками з типовим розвитком. Таке розуміння є хибним, що призводить до припущення помилок системного характеру у процесі організації інклюзивного процесу у навчальному закладі. Зауважимо, що впровадження інклюзивного процесу потребує, перш за все, надання різноманітних видів підтримки зазначеній категорії дітей, підготовки та планування навчально-виховного процесу відповідно до індивідуальних можливостей дитини (Колупаєва А.А., Таранченко О.М. та ін.).

На шляху до забезпечення рівного доступу дітей з особливими освітніми потребами до відповідного рівня освіти педагоги вдаються до різних засобів, що сприяють забезпеченню особистісно орієнтованого навчання на основі урахування індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності учнів з особливостями. Слід вказати, що на шляху до якісного навчання діти з особливими потребами потрапляють у відповідне освітнє середовище вже на етапі шкільного навчання, у той час як період дошкільля та підготовки до школи проходить, здебільшого, у сегрегованих умовах, що спричиняє багато труднощів на початковому етапі навчання (Комапанець Н.М., Луценко І.В., Квітка Н.О., Лапін А.В. та ін.). Таким чином діти з особливими освітніми

потребами, потрапляючи до інклюзивної школи потребують підготовки та адаптації до нових умов навчання.

Відтак, процес навчання дитини з особливими освітніми потребами у інклюзивному закладі потребує певної підготовки у дошкільний та підготовчий періоди.

Психологічна наука досить чітко зазначає про залежність майбутнього кожної дитини від якості прожитого дитинства (З. Фрейд, А.В. Запорожець та ін.). Важливим позитивним зрушенням у вказаному напрямі є удосконалення та оновлення навчально-методичної баз на всіх рівнях освіти, ураховуючи перш за все дошкільний. Це важливо з огляду на левову частину від загальної кількості дітей дошкільного віку, що переважно більшість періоду дитинства проводить у рамках тих чи інших дошкільних закладів.

У пошуках ефективних шляхів і методів докорінної перебудови системи дошкільного виховання на принципах справжньої демократизації, нових підходів і поглядів на дитину, як суб'єкт виховання, важливе місце посідає глибоке вивчення і творче використання різних форм і способів подолання труднощів на шляху до закріплення знань у дітей. Важливе місце на цьому шляху займає формування пізнавальних здібностей. Провідним напрямом щодо їх формування є керівництво розвитком пізнавальних здібностей, збудження інтересу до інтелектуальної діяльності, збагачення дітей знаннями і застосування цих знань на практиці, навчання та ігрова діяльність. Тобто основним завданням дошкільної освіти є не стільки озброєння дитини системою знань, скільки наукою входження у соціум. Важливим є той факт, що сучасний світ дедалі більше перетворюється в інформаційне суспільство, провідну роль в якому відіграють система розповсюдження, збереження і обробки інформації. Віднедавна, потужний розвиток та поширення Інтернету у суспільстві створив умови для створення єдиного інформаційного середовища.

Отже, враховуючи проблеми та тенденції розвитку сучасного суспільства, можемо зазначити, що одним із важливих засобів удосконалення та оновлення

навчального процесу вже на етапі дошкілля та підготовки до школи є нова інформаційна технологія (НІТ).

Інформаційна технологія у освіті нині досить поширене явище. Однак, воно має обриси стихійності та викликає багато запитань а ніж відповідей. Поступове використання комп'ютерних технологій (НІТ) входить і в систему дошкільного утворення. Починається використання комп'ютерів на заняттях і в дитячих садках. Сьогодні багато дитячих садків України у різних регіонах оснащуються комп'ютерними класами, у багатьох сім'ях є комп'ютери, де діти поступово входять у світ сучасних інновацій. Але одна з найнагальніших потреб у ракурсі зазначеної проблеми – відсутність дотепер методик використання НІТ у освітньому процесі, систематизації комп'ютерних розвиваючих програм, несформульованість єдиних програмно-методичних вимоги до комп'ютерних занять. Як свідчить практика та методичний супровід дошкільної роботи, це єдиний вид діяльності, не регламентований відповідною освітньою програмою. Спочатку з'явилася необхідність у застосуванні комп'ютера на тих чи інших заняттях, потім використовувати комп'ютер для ознайомлення з його функціональним призначенням. Відтак, педагогам доводиться самостійно вивчати підхід і впроваджувати його у свою діяльність.

Опанування дитиною основ знань є одним із провідних завдань у системі дошкільної освіти, оскільки ці знання та вміння є необхідною базою для опанування писемним мовленням: читанням та письмом, рахунком, обчисленням та ін.

Враховуючи бурхливий розвиток інформаційної технології і постійно зростаючий суспільний попит на підвищення комп'ютерної грамотності та беручи до уваги широкий діапазон можливостей цифрової техніки а також ураховуючи вищезазначені проблеми з'явилася ідея запровадження у систему дошкільної освіти окремого курсу «Комп'ютерна Абетка», що поєднував би у своїй основі елементи розвиваючого навчання та формував навички елементарної комп'ютерної грамотності. Основна ідея полягає в гармонічному

по'єднанні сучасних технологій із традиційними засобами розвитку дитини для формування психічних процесів, що ведуть сфер особистості, розвитку творчих здібностей. Це новий підхід до використання інформаційної технології у роботі з дітьми, що дозволяє зберегти цілісність і унікальність вітчизняної дошкільної освіти.

Створюючи такий курс, було визначено за доцільне використати комп'ютер, як засіб, що поповнює арсенал розвиваючих засобів у системі навчання та виховання дітей-дошкільників із особливим розвитком та підготовки до навчання у школі і самостійної діяльності дитини. Обізнаність із комп'ютером, способами керування комп'ютером за допомогою клавіатури, «миші», здатність розуміти і використовувати спеціальну термінологію (клавіатура, екран, програма, диск, клавіша, комп'ютерні ігри тощо) та елементарні прийоми роботи з комп'ютером у процесі виконання ігрових та навчально-розвивальних програм, створених для дітей дошкільного віку; вміння дотримуватись правил безпечної поведінки під час роботи з комп'ютером

Однак, враховуючи особливості психологічного розвитку дітей дошкільного віку, що мають спеціальні потреби слід визначити методичну основу впровадження курсу «Комп'ютерна Абетка» для зазначеної категорії вихованців. Знайомство та засвоєння дошкільниками основ базових знань повинно відбуватися вже на ранніх етапах навчання (молодша група), але на основі провідних видів діяльності, що притаманні для дитини відповідного вікового відрізка, а саме через гру, образотворче мистецтво, конструювання та інші види діяльності. Відповідно, методична наповнюваність занять та програмне забезпечення повинно мати певний зв'язок з основними видами діяльності та звичайними іграми малечі. Вони мають поєднувати декілька провідних завдань.

1.Навчальні: формування знань та уявлень про оточуючий світ, цифрову техніку, як засіб для отримання потрібної інформації, оволодіння мовленнєвою

діяльністю, а саме такими її компонентами як фонетико-фонематичний (уявлення про мовленнєві звуки, артикуляційні та акустичні особливості звучання, власна звуковимова), лексичний (формування, постійне розширення та активізація словника), граматичний (вживання граматичних категорій), зв'язне мовлення (створення словосполучення, поширеного простого речення, фрази з дотриманням правил граматичної будови) та поступова підготовка дітей дошкільного віку до оволодіння писемними видами мовлення: читанням і письмом; опанування елементарними поняттями та математичними знаннями про число та цифру в межах першого десятку; надбання знань про природне оточення шляхом спостереження, зацікавленості.

2.Виховні: заняття з курсу «Комп'ютерна Абетка» сприяють засвоєнню дитиною традицій рідної мови, культури спілкування, покликані формувати вміння правильно поводитися та працювати в колективі однолітків, слухати дорослих, що сприяє зміцненню таких важливих якостей, як взаємна підтримка, вміння вислухати друзів, виявити навички ввічливості, дружнього поводження, дотримання правил безпечного поводження. Засобами цифрової технології можливо змоделювати ситуацію, яка матиме виховну спрямованість та сприятиме прищепленню дітям естетичних смаків.

3.Корекційно-розвивальні. Корекційно-розвивальна мета курсу спрямована на підвищення якості закріпити раніше отримані знання з різних інформаційних розділів у навчально-ігровій формі та мобілізації в межах виконання однієї справи знань, уявлень та індивідуальних здібностей кожної дитини, розвиток пізнавальних процесів, мовлення та корекції наявних мовленнєвих вад опосередковано, формування компенсаторних шляхів у обхід пошкоджених функцій.

Для досягнення цих завдань програму курсу створено з урахуванням тісного зв'язку з основною освітньою дошкільною програмою, особливо, у таких розділах, як розвиток мовлення та підготовка до навчання грамоти,

формування елементарних математичних уявлень, конструювання та образотворча діяльність.

Впровадження курсу «Комп'ютерна Азбука» із залученням інформаційних технологій в навчальний процес для дошкільників та підготовчих класів передбачає досягнення наступної мети:

- виховання інформаційної культури, формування уміння отримання інформації про оточуючий світ засобами інформаційної технології, розширення свідомості дітей;
- розвиток пізнавальної активності шляхом формування та розвиток пізнавальних процесів: уваги, пам'яті, мисленнєвих операцій (аналізу, синтезу, класифікації, узагальнення, контролю), уяви та ін.;
- розвиток усного мовлення, всіх ланок (фонетико-фонематичної, лексичної, граматичної, зв'язного мовлення);
- розвиток математичних здібностей;
- виховання естетичних смаків.

Головні принципи побудови курсу.

Інтеграція у базову навчально-виховну програму «Дитина»: програма курсу «Комп'ютерна Азбука» має відігравати роль важливого формуючого засобу та гармонійно вплітатися у загальну систему навчально-виховного процесу для досягнення визначеної мети.

Паралельність у вивченні основних змістовних блоків: змістовні блоки – основні теми переходять з попереднього року до наступного з постійним ускладненням інформаційного супроводу та завдань. Такий спосіб засвоєння спрямований на забезпечення цілісного сприйняття та засвоєння основної програми.

Обраний провідний спосіб діяльності на заняттях – навчально-ігровий. Інтегрований навчально-розвивальний курс «Комп'ютерна Азбука» має структурні частини. Розділ «Розвиток мовлення: культура спілкування,

підготовка до вивчення грамоти (основи грамоти)» спрямований на формування знань, умінь та уявлень в межах усного мовлення та його компонентів.

Розділ «Математична головоломка» спрямований на формування та закріплення математичних знань: порядковий рахуноксклад числа, поняття геометричних форм, формування аналітико-синтетичних процесів та підгрунтя абстрактного мислення.

Наявність у структурі програми розділу «Природа навколо нас» сприяє розширенню знань та уявлень дітей про навколишній світ, природне оточення, його розмаїття та взаємний вплив природи та людини, формує утворення причинно-наслідкових зв'язків.

Важливе значення відіграє розділ «Введення у художню літературу», який передбачає збагачення не лише мовлення, а й формування внутрішнього особистісного світу дитини, її залучення до культурної спадщини вже на ранніх етапах формування. Засоби цифрової техніки дають можливість подати художні твори в такий спосіб, щоб дитина відчула себе активним спостерігачем і, навіть, героєм казки чи оповідання.

Розділ «Чарівний комп'ютер» передбачає ознайомлення дітей з цифровою технікою та формування елементарних навичок роботи з нею, її складовими та засвоєння норм безпечного поводження з технічними приладами.

Також у програмі запропоновано розділ «Програмне забезпечення», у якому систематизовано та подано перелік основних програмних продуктів, на основі яких базувалась апробація даного курсу. Важливість зазначеного розділу пов'язана також з тим, що процес оволодіння комп'ютерною грамотністю та НІТ потребує зважання на людський фактор, під яким розуміється обдарованість, вразливість тощо. Особливо цей фактор є актуальним для дітей дошкільного віку. Вносити нові елементи знань у процес навчання дошкільників слід відповідально та обережно. Тому програмні продукти, що зазначені у цьому розділі є прийнятними та безпечними для морального здоров'я дошкільників.

Зміст, поданий у програмі курсу відповідно структурований. Структура навчальної програми містить такі колонки: 1 – порядковий номер розділу, 2 – кількість годин, які відводяться на засвоєння теми; 3 – зміст навчального матеріалу, зкомпанований у загальну тему, яка має розділові частини, або конкретну тему; 4 – навчальні досягнення учнів, що охоплюють знання вміння і навички, які мають бути сформовані у вихованців на основі вивчення теми; 5 – розвивально- корекційний блок, де окреслено основні напрямки розвивальної та, за необхідності, корекційної роботи. А саме охоплюються процеси пізнавального розвитку (сприймання, пам'ять, увага, мислення), мовленнєвої діяльності та розвитку особистості.

Інтегрований навчально-розвивальний курс «Комп'ютерна Абетка» передбачено для впровадження як окремих курсів для дошкільних закладів та підготовчих класів, де навчаються діти з типовим розвитком та з особливими освітніми потребами. Зазначимо також, що розроблення та впровадження навчально-розвивального курсу відповідає основним положенням Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року зокрема таким положенням, як модернізація змісту освіти та інформатизація.

Пояснювальна записка

З прогресом розвитку загальнокультурного середовища людини зростає важливість інформації та засобів її передачі і обробки. Тому навчальний курс «Комп'ютерна Азбука» цілком виправдано посідає важливе місце у системі навчально-виховного процесу вже у продовж дошкільного віку. Однак, враховуючи особливості психологічного віку дітей старшого дошкільного віку та підготовчих груп слід визначити методичну основу впровадження даного предмету для зазначеної категорії вихованців. У життя дошкільників нові інформаційні технології мають входити через провідні види діяльності, що характерні для дитини відповідного вікового відрізка, а саме через гру, образотворче мистецтво, конструювання та інші види діяльності. Тобто

комп'ютер поповнює арсенал розвиваючих засобів у системі навчання та виховання дітей –дошкільників, та підготовки до навчання у школі і самостійної діяльності дитини. Відповідно, методична наповнюваність занять з інформатики та програмне забезпечення повинно мати певний зв'язок з основними видами діяльності та звичайними іграми малечі. Вони мають поєднувати декілька провідних завдань.

1.Навчальні: формування знань та уявлень про оточуючий світ, цифрову техніку, як засіб для пізнання світу, оволодіння мовленнєвою діяльністю, а саме такими її компонентами як фонетико – фонематичний (уявлення про мовленнєві звуки, артикуляційні та акустичні особливості звучання, власна звуковимова), лексичний (формування, постійне розширення та активізація словника), граматичний (вживання граматичних категорій), зв'язне мовлення (створення словосполучення, поширеного простого речення, фрази з дотриманням правил граматичної будови) та поступова підготовка дітей дошкільного віку до оволодіння писемними видами мовлення: читанням і письмом; опанування елементарними поняттями та математичними знаннями про число та цифру в межах першого десятку; надбання знань про природне оточення шляхом спостереження, зацікавленості.

2.Виховні: заняття з інформатики покликані також формувати вміння правильно поводитися та працювати в колективі однолітків, слухати дорослих, що сприяє зміцненню таких важливих якостей, як взаємна підтримка, вміння вислухати друзів, виявити навички ввічливості, дружнього поводження, дотримання правил безпечного поводження. Засобами цифрової технології можливо змодельювати ситуацію, яка матиме виховну спрямованість та сприятиме прищепленню дітям естетичних смаків.

3.До переліку важливих завдань було прийняте за доцільне додати також корекційно – розвивальні. Це обумовлене рядом причин. По – перше, у загальній категорії дітей дошкільного віку є досить велика група дошкільників, які мають мовленнєві порушення. По – друге, інклюзивні тенденції сучасної

освіти свідчать про наявність у дошкільних закладах дітей з особливостями психо – фізичного розвитку. По – третє, для дітей дошкільників, зокрема старшої групи важливим з поміж інших завдань є пропедевтичні заходи з підготовки до навчання у школі. Тому, зважаючи на ці аргументи у мету, і, відповідно структуру програми було включено розвивально – корекційну спрямованість та відповідну колонку. Корекційно – розвивальний вплив на психо – фізичний розвиток занять з інформатики спрямований на підвищення якості закріпити раніше отримані знання з різних інформаційних розділів у навчально – ігровій формі та мобілізації в межах виконання однієї справи знань, уявлень та індивідуальних здібностей кожної дитини, розвиток пізнавальних процесів, мовлення та корекції наявних мовленнєвих вад опосередковано.

Для досягнення цих завдань програма з «Комп'ютерна Азбука» повинна мати тісний зв'язок та здійснювати технічну і освітню підтримку основної програми навчання та виховання у дитячому садку, особливо, у таких розділах, як розвиток елементарних математичних уявлень, розвиток мовлення та підготовка до навчання грамоти, конструювання та образотворчої діяльності.

Впровадження курсу «Комп'ютерна Азбука» в навчальний процес для дітей старших дошкільних та підготовчих груп передбачає досягнення таких цілей:

- виховання інформаційної культури, розширення свідомості дітей через отримання інформації про оточуючий світ;
- розвиток пізнавальної активності через формування та розвиток пізнавальних процесів: уваги, пам'яті, мислительних операцій (аналізу, синтезу, класифікації, узагальнення, контролю), уяви та ін.;
- розвиток усного мовлення у всіх ланках (фонетико-фонематичній, лексичній, граматичній, зв'язному мовленні);
- розвиток математичних здібностей;
- виховання естетичних смаків.

Головні принципи побудови курсу.

Інтеграція з базовою навчально-виховну програму «Дитина»: курс «Інформатика» повинен відігравати роль важливого формуючого засобу та гармонійно вплітатися у загальну систему навчально-виховного процесу для досягнення визначеної мети.

Паралельність у вивченні основних змістовних блоків: змістовні блоки – основні теми переходять з попереднього року до наступного з постійним ускладненням інформаційного супроводу та завдань. Такий спосіб засвоєння спрямований на забезпечення цілісності сприйняття та засвоєння основного курсу.

Обраний провідний спосіб діяльності на заняттях з Комп'ютерної Азбуки – навчально- ігровий. Програма з інформатики для підготовчих класів «Комп'ютерна Азбука» має структурні частини. Розділ «Введення у інформатику» передбачає ознайомлення дітей з цифровою технікою та формування елементарних навичок роботи з нею, її складовими та засвоєння норм безпечного поводження з технічними приладами. Розділ «Розвиток мовлення: культура спілкування, підготовка до вивчення грамоти (основи грамоти)» спрямований на формування знань, вмій та уявлень в межах усного мовлення та його компонентів. Розділ «Математична головоломка» спрямований на поповнення та закріплення математичних знань. Наявність у структурі програми розділу «Природа навколо нас» сприяє розширенню знань та уявлень дітей про навколишній світ, природне оточення, його розмаїття та взаємний вплив природи та людини. Важливе значення відіграє розділ «Введення у художню літературу», який передбачає збагачення не лише мовлення, а й формування внутрішнього особистісного світу дитини, її залучення до культурної спадщини вже на ранніх етапах формування. Засоби цифрової техніки дають можливість продати художні твори в такий спосіб, щоб дитина відчула себе активним спостерігачем і, навіть, героєм казки чи оповідання. Також у програмі запропоновано розділ «Програмне

забезпечення», де подано перелік основних програмних продуктів, на основі яких базувалась апробація даної програми.

Зміст, поданий у програми має наступну структуру. Структура навчальної програми містить такі колонки: 1 – порядковий номер розділу, 2 – кількість годин, які відводяться на засвоєння теми; 3 – зміст навчального матеріалу, зкомпанований у загальну тему, яка має розділові частини, або конкретну тему; 4 – навчальні досягнення учнів, що охоплюють знання вміння і навички, які мають бути сформовані у вихованців на основі вивчення теми; 5 –розвивально - корекційний блок, де окреслено основні напрямки розвивальної та, за необхідності, корекційної роботи. А саме охоплюються процеси пізнавального розвитку (сприймання, пам'ять, увага, мислення), мовленнєвої діяльності та розвитку особистості.

Навчальна програма
«Комп'ютерна азбука»:
для дошкільних закладів та підготовчих класів
початкової школи

Зміст навчального матеріалу
та вимоги до навчальних досягнень дітей

Перший рік навчання (34 години на рік, 1 година на тиждень)

Молодша група (4 рік життя)

№ п/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно – розвивальної роботи
1	1	Знайомство з комп'ютерним класом. Наш дитсадок		
		<p>Введення у інформатику: знайомство з комп'ютерним кабінетом, формування цікавості до сучасної техніки; правила поведінки та техніка безпеки в комп'ютерному класі, введення у вжиток слова <i>комп'ютер</i>.</p> <p>Формування культури спілкування та підготовка до вивчення грамоти: введення у активний словник слів – назв електроприладів; перегляд слайдів із зображенням електроприладів: називання, визначення важливих ознак.</p> <p>Введення у художню літературу: перегляд фрагментів мультфільму «Петрик П'яточкін».</p> <p>Програмне забезпечення: засоби програми Smart board, Презентації за методикою Г. Домана «Вундеркінд»: техніка в будинку», м/ф «Петрик П'яточкін»</p>	<p>Діти: називають та вживають назви електроприладів: <i>чайник, праска, телевізор, холодильник, комп'ютер</i>; виділяють основні ознаки електроприладів: <i>мають шнурок, вмикаються у розетку</i>;</p> <p>знають та дотримуються правил безпеки з електрикою та у комп'ютерному класі; розуміють та вміють переказувати події переглянутого мультфільму за опорними запитаннями.</p>	<p><i>Розвиток мовлення:</i> збагачення активного словника назвами електроприладів; стимулювання до розповіді про електроприлади, які є вдома.</p> <p><i>Пізнавальний розвиток:</i> Формування слуху – зорового сприймання, уваги, інтелектуальних операцій: узагальнення.</p>
2	4	Кольори, фігури		
		<p>Введення у інформатику: актуалізація знань про правила поведінки та техніку безпеки у комп'ютерному класі.</p> <p>Формування культури спілкування та підготовка до вивчення грамоти: вчити слухати</p>	<p>Діти: розуміють пояснення та інструкції, реагують на інтонацію; наслідують навички вимови та розуміють інструкцію: <i>вимовляємо</i></p>	<p><i>Розвиток мовлення:</i> знайомство та введення у словник слів-назв з основних тем, формування навичок мовного дихання, сили голосу.</p>

		<p>звучи навколишнього світу, розрізняти їх, розвивати мовне дихання, вимовляти слова із різною силою голосу; знайомство з кольорами та назвами; впізнавання кольорів у оточуючому середовищі: називання знайомих предметів та їх забарвлення; вчити вживати прийменники <i>на, за</i>.</p> <p>Математична головоломка: плоска геометрична фігура кружечком. Формування поняття однини, цифра та число „1”.</p> <p>Природа навколо нас: прихід осені - знайомство з природними ознаками приходу осені.</p> <p>Введення у художню літературу: перегляд казок-презентацій українських народних казок «Курочка ряба», «Колобок», «Під грибом» (В.Сутєєв).</p> <p>Програмне забезпечення: засоби програми Smart board , Навчально-ігрові програми «Дитяча колекція» «Логіка» (виробництво ДП «Атлантик»), уроки Тітоньки Сови «Арифметика малятко: цифра один». Презентації за методикою Г. Домана «Вундеркінд»: геометричні фігури, кольори.</p>	<p><i>пошепки, вимовляємо тихо, вимовляємо голосно,</i> вимовляємо той звук, який співає: <i>мишка і-і-і, ворона а-а-а;</i> запам'ятовують та називають кольори: <i>чорний, коричневий, червоний, зелений, синій, блакитний, жовтий, помаранчевий;</i> геометричної фігури <i>кружечок</i>, впізнають його; використовують прийменники <i>на, за</i> та розуміють їх значення та використовувати у власному мовленні; розуміють та визначають поняття <i>один</i>, склад числа <i>один</i>, впізнають цифру <i>один</i> та правильно її використовують; впізнають предмети та істот за звучанням, намагаються наслідувати деяким з них; визначають ознаки зміни пори року осені: <i>зранку стає холодніше, збір урожаю, звірі готуються до зими, починається навчання у школі, діти йдуть у дитсадок;</i> переказують прослухану казку за демонстрованими слайдами та запитаннями.</p>	<p><i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток слухового сприймання, пам'яті, уваги. Формування уявлення про форму. Розвиток наочно-образного мислення засобами ігор.</p>
3	8	Осінь пора (розділи головної теми «Овочі», «Фрукти», «Іграшки»)		
		<p>Введення у інформатику: актуалізація знань про техніку безпеки, знайомство з приладом вживання назви, що позначає деталь комп'ютера – <i>екран</i>.</p> <p>Формування культури спілкування та підготовка до вивчення грамоти: вчити слухати звуки навколишнього світу, розрізняти їх, розвивати мовне дихання, артикуляційну моторику (гра «В гості до голосу») вимовляти слова із різною силою голосу; закріплювати вміння використовувати прийменники <i>на, за</i>, в вест у вжиток прийменник <i>під</i>; знайомство з плоскою геометричною фігурою квадрат;</p>	<p>Діти: знають і вживають назви: <i>екран</i>, кольорів: <i>чорний, коричневий, червоний, зелений, синій, блакитний, жовтий, помаранчевий;</i> геометричної фігури <i>кружечок, квадрат</i>; впізнають їх та виконують завдання з конструювання – утворити фігуру за зразком; розуміють пояснення та інструкції, реагують на інтонацію; використовують прийменники <i>на, за</i> та розуміють їх значення;</p>	<p><i>Розвиток мовлення:</i> формування артикуляційної моторики, зв'язного мовлення та вміння вживати прийменники.</p> <p><i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток сухо-зорового та кінетичного сприймання, пам'яті і уваги, стимулювання їх дій засобами ігор.</p>

		<p>знайомити з ознаками приходу осені; ввести у активний словник назви природних явищ, овочів, фруктів, геометричних фігур, визначення спільних ознак для групи овочів, фруктів.</p> <p>Математична головоломка: формування поняття „один – багато”: множина та порівняння один – багато; орієнтація у просторі: визначення сторін. Вчити порівнювати та виділяти характерні ознаки кружечка і квадрата.</p> <p>Конструювання: складання цілого із 2 – 3 частин.</p> <p>Природа навколо нас: активізація та розширення знань про природні ознаки осінньої пори: робота людей восени, зміни у природі та явища, характерні для осінньої пори.</p> <p>Введення у художню літературу: казка «Ріпка», ілюстрована розповідь «Ходить гарбуз по городу».</p> <p>Програмне забезпечення: засоби програми Smart board, Презентації за методикою Г. Домана «Вундеркінд», Навчально-ігрові програми «Дитяча колекція» «Логіка» (виробництво ДП «Атлантик», «Уроки Тітоньки Сови: арифметика малятко», казка «Ріпка», серія сюжетних малюнків для створення оповідання, програма «Планета чисел», компанія «Бука» (Росія), програма «Розвивайка»: для дітей 2-4 років (Росія).</p>	<p>запам'ятовують, впізнають та використовують назви: природні явища – <i>сонце, хмари, дощ, калюжа, день, вечір, ніч</i>; овочі – <i>картопля, морква, капуста, ріпа, перець, помідор, огірок</i>; фрукти – <i>яблуко, груша, персик, абрикос, апельсин, банан, вишня, слива</i>; іграшки – <i>лялька, ведмедик, машинка, барабан, кубики, пірамідка, колиска, зайчик, кораблик, залізниця</i>; сторони – <i>право, ліво</i>; вміють виділяти характерні ознаки фруктів, овочів, іграшок; розуміють та визначають наступні поняття: ознаки овочів – <i>кислий, пекучий, гіркий, солоний</i>; ознаки фруктів – <i>солодкий, смачний, соковитий</i>; ознаки для іграшок – <i>тверді, м'які</i>; напрямки – <i>право, ліво</i>; математичне поняття – <i>один, багато</i>, вміють порівняти де <i>один</i>, а де <i>багато</i>, називаючи сторону, значення прикметників <i>на, за, під</i>; вміють відрізнити кружечок і квадрат, виділяти ознаки: <i>круглий, має куточки</i>, орієнтуються у просторі – <i>право, ліво</i>; вміють називати та визначати характерні ознаки для осені: <i>ясний день, сонячний, похмурий, хмарно, прохолодно, сонце не гріє</i>;</p> <p>переказують прослухану казку за демонстрованими слайдами, ілюстраціями, та запитаннями.</p>	
4	6	Зимова пора (розділи головної теми «Звірі: домашні та дикі», «Настання зими»)		
		<p>Введення у інформатику: закріплення у вжитку термінів екран, комп'ютер; активізація знань про техніку безпеки з електроприладами.</p> <p>Формування культури спілкування та підготовка до вивчення грамоти: продовжувати</p>	<p>Діти: Називають, вживають назви овочів, фруктів, геометричних фігур; визначають пори доби <i>день, ніч</i>; орієнтуються та називають сторони <i>права, ліва</i>;</p>	<p><i>Розвиток мовлення:</i> формування навичок фонематичного сприймання, артикуляційної моторики, збагачувати</p>

		<p>вчити слухати звуки навколишнього світу, розрізняти їх, розвивати мовне дихання, вимовляти слова із різною силою голосу; формування артикуляції – знайомство з основними назвами артикуляційних органів; використання прийменників; знайомство з плоскою геометричною фігурою трикутник; формування словника назв – природних явищ, пов'язаних з настанням зими, назви домашніх та диких звірів;</p> <p>Математична головоломка: формування понять множини і однини та порівняння один – багато з визначенням сторін – право – ліво, знайомство з поняттям <i>вгору – вниз</i>, вживання прийменника <i>поруч</i>; формування понять <i>великий, малий</i>; вчити порівнювати та виділяти характерні ознаки кружечка, квадрата, трикутника; конструювання: знайомство з поняттям лінія, конструювання фігури із ліній, складання цілого із 2 – 3 частин;</p> <p>Природа навколо нас: знайомство з ознаками приходу зими, складання розповіді про них</p> <p>Введення у художню літературу: казка «Сніг та заєць», «Рукавичка».</p> <p>Програмне забезпечення: Програмне забезпечення: засоби програми Smart board, Презентації за методикою Г. Домана «Вундеркінд», Навчально-ігрові програми «Дитяча колекція» «Логіка» (виробництво ДП «Атлантік», «Уроки Тітоньки Сови: арифметика малятко», казка «Ріпка», серія сюжетних малюнків для створення оповідання, програма «Планета чисел», компанія «Бука» (Росія), програма «Розвивайка»: для дітей 2-4 років (Росія).</p>	<p>виконують артикуляційні рухи та називають артикуляційні органи; виконують завдання з конструювання – утворити фігуру за зразком, доповнити малюнок; розуміють пояснення та інструкції, реагують на інтонацію; використовують прийменники <i>на, за, під, поруч</i> та розуміють їх значення, вживають у реченнях; запам'ятовують, впізнають та використовують назви: природні явища – <i>сонце, хмари, сніг, лід, завірюха, паморозь</i>; свійські звірі – <i>кіт, собака, корова, поросся, вівця, кінь</i>; дикі лісові звірі – <i>вовк, лисиця, заєць, їжак, ведмідь, кабан, борсук, білка</i>; назви артикуляційних органів – <i>губи (верхня, нижня), зуби (верхні, нижні), язик</i>; впізнають, показують, називають, виконують відповідні інструкції; розуміють та визначають наступні поняття: ознаки <i>високий, низький, малий, великий, свійський, домашній, корисний для людини, хижий, злий, хитрий, колючий</i>; вміють відрізнити кружечок, квадрат, трикутник, виділяти ознаки: <i>круглий, має куточки</i>, має три лінії, орієнтуються у просторі – <i>право, ліво, вгору, вниз</i>.</p>	<p>активний словник.</p> <p><i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток просторових уявлень, формування інтелектуальних операцій порівняння, класифікації, аналізу.</p>
5	3		Зимові свята	
		<p>Введення у інформатику: закріплення у вжитку термінів <i>комп'ютер, екран</i>; правила поведінки з приладами.</p> <p>Формування культури</p>	<p>Діти: розуміють пояснення та інструкції, реагують на інтонацію; виконують артикуляційні</p>	<p><i>Розвиток мовлення:</i> формування фонематичного сприймання, виділяти звук на фоні слова,</p>

	<p>спілкування та підготовка до вивчення грамоти: сприймання звуків навколишнього світу, їх ідентифікація та диференціація, розпізнавання інтонації; мовне дихання, утворення інтонації за зразком; вимова слова із різною силою голосу; формування артикуляції, виконання вправ за інструкцією та демонстрацією, закріплення назв артикуляційних органів; доповнення слова останнім звуком; чітка вимова одно та двоскладових слів; применники <i>на, за, під, поруч</i> у реченні: вживання та розуміння; утворення множини за зразком один багато; формування словника з лексичної тема «Новорічні свята»; продовження знайомства з змінами у природі узимку: формування словника назв: домашні та дикі звірі, природні явища, характерних для зимової пори.</p> <p>Математична головоломка: формування понять множини і однини та порівняння один – багато з визначенням сторін – право – ліво, знайомство з поняттям вгору – вниз, вживання применника - поруч; формування понять <i>один – багато – мало</i>. Об'ємна геометрична фігура куля; порівняння та виділення характерних ознак фігур кружечка, квадрата, трикутника. Конструювання: складання орнаменту.</p> <p>Природа навколо нас: поповнення та актуалізація знань про природні ознаки, характерні для зимової пори року; хвилинка обережності: поводження з вогнем та гарячими приладами.</p> <p>Введення у художню літературу: казка «Зайчикова хатка».</p> <p>Програмне забезпечення: Програмне забезпечення: засоби програми Smart board, Презентації за методикою Г. Домана «Вундеркінд», Навчально-ігрові програми «Дитяча колекція» «Логіка» (виробництво ДП «Атлантик», «Уроки Тітоньки Сиви: арифметика малятко», казка</p>	<p>вправи за відео зразком та інструкцією, наслідують звуковимову; доповнюють засвоєні слова пропущеним звуком (останнім); використовують применники <i>на, за, під, поруч</i> та розуміють їх значення, вживають у сполученні з іменниками у реченні; запам'ятовують, впізнають та використовують назви: зимова пора - <i>бурульки, іній, туман</i>; новорічні свята - <i>ялинка, ялинкові прикраси, Новий рік, дід Мороз, Снігуронька, подарунки біля ялинки, Святий Миколай, подарунки під подушкою</i>; впізнають, показують, називають, виконують відповідні інструкції; розуміють та порівнюють наступні поняття: один – багато – мало; вміють відрізнити кружечок, квадрат, трикутник, виділяти ознаки: <i>круглий, має куточки, складається з ліній</i>; розпізнають у композиціях (фігура + колір); орієнтуються у просторі – <i>право, ліво, вгору, вниз, поряд</i>; виконують завдання з використанням навичок орієнтації у сторонах; вміють складати прості речення – відповіді на запитання.</p>	<p>закріплення вмінь використання применників у зв'язному мовленні. <i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток різних форм сприймання, просторових уявлень, мнестичних процесів. Завдання з п/з «Логіка», «Планета чисел», «Розвивайка».</p>
--	--	---	--

		«Ріпка», серія сюжетних малюнків для створення оповідання, програма «Планета чисел», компанія «Бука» (Росія), програма «Розвивайка»: для дітей 2-4 років (Росія).		
6	7	Зима (розділи головної теми «Звірі взимку», « Праця людей взимку»)		
		<p>Введення у інформатику: закріплення у вжитку термінів екран, комп'ютер; актуалізація знань з попередньо вивченого матеріалу.</p> <p>Формування культури спілкування та підготовка до вивчення грамоти: фонематичні процеси: сприйняття звуків навколишнього світу, розпізнавання, наслідування; вправлення у вмінні розпізнавати інтонацію, вимова слів із різною силою голосу; формування артикуляційних рухів – гра «Веселий язичок»; доповнення слів першим або останнім звуком, чітко вимовляти одно-, двоскладові слова (по складах, дотримуючись ритму).</p> <p>Складання словосполучення: іменник з прийменником, іменник з дієсловом; утворення множини за зразком один багато; вживання іменника у різних відмінкових формах.</p> <p>Формування словника з лексичних тем: «Зима», «Праця людей взимку». Знайомство з прийменником <i>над</i>, його вживання.</p> <p>Математична головоломка: знайомство з об'ємною геометричною фігурою кулею та її ознаками; порівнювати і виділяти характерні ознаки кружечка, квадрата, трикутника та кулі, як об'ємної фігури.</p> <p>Число та цифра „2”: формувати поняття множини і однини та порівняння <i>один – два – багато</i>; визначення напрямків – <i>право – ліво, вгору – вниз</i>; поняттям <i>довгий – короткий</i>.</p> <p>Конструювання: складання з частин цілого, порівняння фігур у орнаменті (яких фігур більше).</p> <p>Природа навколо нас: вплив зимової пори на людину та</p>	<p>Діти: розуміють пояснення та інструкції, реагують на інтонацію, вміють наслідувати; виконують артикуляційні вправи за відео зразком та інструкцією, наслідують звуковимови; вчаться доповнювати засвоєні слова пропущеним звуком (першим чи останнім); використовують прийменники <i>на, за, під, поруч</i> та розуміють їх значення, вживають у сполученні з іменниками, дієсловами; запам'ятовують, впізнають та використовують назви: <i>зима – засніжене місто, ожеледиця, сніг на полях, розчищення снігу з вулиць, допомога тваринам, годівниці, догляд за домашніми тваринами, сарай, комора, відламана гілка</i>; впізнають, показують, називають, продемонстровані малюнки, складають короткі речення; рахують до двох, знають та розуміють склад числа 2 (додавання 1 + 1); розв'язують приклади в межах числа 2; розуміють та порівнюють наступні поняття: <i>один – два – багато</i>; впізнають предмети схожі на кулю та визначати ознаки цієї фігури; виконують завдання з використанням навичок орієнтації у сторонах та напрямках.</p>	<p><i>Розвиток мовлення:</i> розвиток слухозорового сприймання, формування навичок слухової уваги.</p> <p><i>Пізнавальний розвиток:</i> формування інтелектуальних операцій - аналізу, порівняння, узагальнення на основі сприйнятого матеріалу.</p>

		<p>природне оточення; знання про ознаки зими, працю людей узимку, стан природ (рослинного та тваринного світу).</p> <p>Введення у художню літературу: казка «Зимовище звірів».</p> <p>Програмне забезпечення: Програмне забезпечення: засоби програми Smart board, Презентації за методикою Г. Домана «Вундеркінд», Навчально-ігрові програми «Дитяча колекція» «Логіка» (виробництво ДП «Атлантик», «Уроки Тітоньки Сови: арифметика малятко», казка «Ріпка», серія сюжетних малюнків для створення оповідання, програма «Планета чисел», компанія «Бука» (Росія), програма «Розвивайка»: для дітей 2-4 років (Росія).</p>		
7	5	Весна (розділи головної теми «Весняні свята», «Весняні квіти», «Перелітні птахи»)		
		<p>Введення у інформатику: закріплення у словнику назв деталей комп'ютера, правил поведінки з технікою.</p> <p>Розвиток мовлення: формування культури спілкування та підготовка до вивчення грамоти: формування слухової уваги: ідентифікація, розрізнення звуків оточуючого середовища; розпізнавання інтонації та вживання на практиці; формування артикуляції – виконувати вправи за інструкцією. виділення пропущеного звуку у вимові та доповнення слова, чітка вимова одно-, дво- та трискладових слів (по складах, дотримуючись ритму). Активізувати словник прикметників та дієслів, формування вміння використовувати прикметник з іменниками, вживати іменники в різних категоріях числа, роду, відмінку. Формування словника з лексичних тем: «Весна. Весняні свята», «Весняні квіти», «Перелітні птахи». Знайомити та вчити вживати прийменник <i>біля</i>.</p> <p>Математична головоломка: знайомство з об'ємною геометричною фігурою <i>кубом</i>, її</p>	<p>Діти: виявляють знання та вміння з попередніх тем; розуміють пояснення та інструкції, реагують на інтонацію, вміють надати своїй вимові питальної чи окличної інтонації; виконують артикуляційні вправи за відео зразком та інструкцією, наслідують звуковимову; вміють доповнювати засвоєні слова пропущеним звуком (пропуск на початку чи в кінці слова); використовують прийменники <i>на, за, під, поруч, біля, вперед, назад, вгору, вниз</i> та розуміють їх значення, вживають у реченні; складають речення, поєднуючи іменник з прикметником, дієсловом; вміють узгоджувати слова у множині та однині; пам'ятають, впізнають та використовують назви явищ природи: <i>тане сніг, проталини, відлига, весняний дощ, веселка, бруньки, повернення</i></p>	<p><i>Розвиток мовлення:</i> розвиток фонематичного сприймання, формування вміння виділяти перший звук у слові.</p> <p><i>Пізнавальний розвиток:</i> формування мнестичних процесів запам'ятовування та відтворення звуків, слів; розвиток сприймання, уваги.</p>

	<p>ознаками, порівняння і виділення характерних ознак куба, кулі, як об'ємних фігур та кружечка, квадрата, трикутника – плоских фігур. Число та цифра „3”, її склад; поняття <i>широкий – вузький, середній</i>; понять множини і однини та порівняння <i>один – два – три – багато</i> з визначенням сторін – <i>право – ліво, вгору – вниз, довгий – короткий</i>, формування понять <i>один – два – три; більше – менше, порівну</i>. Конструювання: складання з частин цілого, фігурний орнамент, визначення зайвого у орнаменті.</p> <p>Природа навколо нас: знайомство з природними явищами - ознаки приходу весни; вплив весняних змін на працю людей; весняні свята.</p> <p>Введення у художню літературу: перегляд та обговорення презентацій-казок «В гостях у сонечка», «Гроє поросят».</p> <p>Програмне забезпечення: Програмне забезпечення: засоби програми Smart board, Презентації за методикою Г. Домана «Вундеркінд», Навчально-ігрові програми «Дитяча колекція» «Логіка» (виробництво ДП «Атлантик», «Уроки Тітоньки Сови: арифметика малятко», казка «Ріпка», серія сюжетних малюнків для створення оповідання, програма «Планета чисел», компанія «Бука» (Росія), програма «Розвивайка»: для дітей 2-4 років (Росія).</p>	<p><i>птахів; весняні птахи – жайвір, соловей, зяблик, журавель, лелек, чапля; весняні квіти: підсніжник, пролісок, первоцвіт, крокус, конвалія, кульбабка, бузок, ірис;</i> впізнають, показують, називають, продемонстровані малюнки, складають короткі речення; рахують до трьох, знають та розуміють склад числа 3; розуміють та порівнюють наступні поняття: <i>один – два – три, більше – менше – порівну; вузький – широкий – середній;</i> вміють впізнавати предмети схожі на куб та кулю у навколишньому оточенні та називати ознаки цих фігур; виконують завдання з використання навичок орієнтації у сторонах та напрямках.</p>	
Всього:	34 годин		

ЛІТЕРАТУРА

1. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. Посіб./Т. Лорман, Дж. Деппер, Д. Харві/ пер.з англ. – К.: - СПД-ФО Парашін І.С. 2010.-296с.
2. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. /А.А. Колупаєва/ - Л.: Видавнича група «АТОПОЛЬ», 2011.-273с.

3. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. кер. та заг. ред. О.Л.Кононко. – 3-тє вид., випр. – К.: Світич, 2009. – 430 с.
4. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція) //Дошкільне виховання. – 2012. - №7. – С.4 – 19.
5. Концепція Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року. // Дошкільне виховання. – 2010. – № 9. – С. 3–4.
6. <http://doshkosvita.blogspot.com/search?updated-min=2013-01-01T00:00:00-08:00&updated-max=2014-01-01T00:00:00-08:00&max-results=5>